

Sygn. akt III CO 814/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa K. K.
przeciwko A. K.
o rozwód,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 września 2022 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w Częstochowie
sprawy o sygn. akt I 1 RC 575/22 celem oznaczenia sądu właściwego
do rozpoznania sprawy

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Stosownie do art. 45 § 1 k.p.c., jeżeli na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

Właściwość miejscową w sprawach o rozwód określa art. 41 k.p.c., który stanowi, że powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda.

Przedstawiając sprawę Sądowi Najwyższemu, Sąd Okręgowy wskazał, że strony procesu mieszkają poza granicami Polski (w Leicester w Wielkiej Brytanii).

W związku z tym należy wskazać, że w art. 41 k.p.c. określono wyłączną właściwość miejscową sądu dla spraw ze stosunku małżeństwa, przy czym pierwszą podstawą określenia właściwości jest ostatnie miejsce zamieszkania małżonków w okręgu danego sądu, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. W orzecznictwie wskazuje się, że sąd miejsca ostatniego wspólnego zamieszkania małżonków nie przestaje być właściwy dla powództwa ze stosunku małżeństwa, jeżeli jeden z małżonków zamieszkuje nadal w okręgu tego sądu, choćby nie w tej samej miejscowości, w której strony zamieszkiwały wspólnie (zob. np. orzeczenie SN z 12 czerwca 1951 r., C 428/51, OSNCK 1953 nr 3, poz. 62).

Ponieważ w niniejszej sprawie w dacie wytoczenia powództwa małżonkowie ani nie mieszkali w okręgu tego samego sądu, ani nie mieli ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce, należało przejść do kolejnych podstaw właściwości. Dopiero gdyby żadna z nich nie zachodziła, a więc w okolicznościach danej sprawy nie byłoby możliwe ustalenie właściwości miejscowej na podstawie art. 41 k.p.c., to wniosek do Sądu Najwyższego o orzeczenie na podstawie art. 45 k.p.c. mógłby zostać uwzględniony. Przy czym nie sposób pominąć, że pismem z 6 września 2022 r. Sąd Okręgowy poinformował Sąd Najwyższy, że powódka zmieniła adres zamieszkania na miejscowość w Polsce (Z.). Ponieważ należy wziąć pod uwagę stan rzeczy na datę orzekania (na posiedzeniu niejawnym), Sąd Najwyższy nie mógł nie uwzględnić tej okoliczności (mimo zasadności przedstawienia sprawy w dacie postanowienia Sądu Okręgowego), co oznacza, że odpadła przesłanka z art. 45 § 1 w zw. z art. 41 k.p.c.

Powyższe oznacza, że w niniejszej sprawie art. 45 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania, a więc wniosek należało oddalić.

[as]